

קיצורי ביבליוגרפיה וראשי תיבות

ש"ז שכטר, אבות דרבי נתן (בשתי נוסחאות), ניו-יורק תש"ה (מהד' שלישית, תשכ"ו).	אבות דר"ג
י' אבינרי, "השפעת הארמית על העברית", לשוננו ג (תר"ץ-תרצ"א), עמ' 273-290.	אבינרי, הארמית
י' אבינרי, גנוים מגולים, תל-אביב תשכ"ח.	אבינרי, גנוים
אהבת ציון וירושלים (ראה רטנר).	אהצ"ו
S. Ullmann , <i>The Principles of Semantics</i> , Oxford 1959.	אולמאן
ע' אורנן, "בניינים ובסיסים, נטיות וגזירות", האוניברסיטה 16 (ב), ירושלים, סיון תשל"א, עמ' 15-22.	אורנן, בניינים
ע' אורנן, "גישה חדשה לחיאור הפועל", ספר קמרט, ירושלים 1972, עמ' 32-44.	אורנן, הפועל
ד' איילון — פ' שנער, מילון ערבי-עברי (ללשון הערבית החדשה), ירושלים תשל"ב (מהד' שישית).	איילון-שנער
ח' אלבק, מבוא למשנה, ירושלים — ת"א תשי"ט.	אלבק, מבוא
ח' אלבק, מחקרים בברייתא ובחוספתא (ויחסן לתלמוד), ירושלים תש"ד.	אלבק, מחקרים
ח' אלבק, ששה סדרי משנה (מנוקדים בידי חנוך ילון), ירושלים — ת"א תשי"ט.	אלבק, משנה
K. Albrecht, <i>Neuhebräische Grammatik auf Grund der Mišna bearbeitet</i> , München 1913.	אלברכט
נ' אלוני, קטעי גניזה של משנה תלמוד ומדרש בניקוד ארץ ישראלי (מהד' צילום), מקור, ירושלים תשל"ד.	אלוני, קג"נ
אלבק-ילון (ראה לעיל, אלבק משנה).	אל"י
ש"א ליונטס — י' בלאו, אוצר לשון המקרא (קונקורדאנציה שלמה ומילון עברי-אנגלי), כרך א-ב, ירושלים תשי"ז, תש"ך. מ"צ קדרי, עורך כרך ג, ירושלים תשכ"ח.	אל"מ
י"ג אפשטיין, דקדוק ארמית בבליית, ירושלים — ת"א 1960.	אפשטיין, דקדוק
י"ג אפשטיין, "אוצר לשון המשנה לח"י קאסאווסקי (ביקורת)", התקופה יג (תרפ"ב), עמ' 503-516.	אפשטיין, התקופה

לקסיקון הפועל

י"נ אפשטיין, מבוא לנוסח המשנה (א-ב), ירושלים — ת"א תשכ"ד.	אפשטיין, מבוא
י"נ אפשטיין, מבואות לספרות התנאים, ירושלים — ת"א תשי"ז (1957).	אפשטיין, מבואות א
י"נ אפשטיין, מבואות לספרות האמוראים, ירושלים — ת"א תשכ"ג (1962).	אפשטיין, מבואות ב
י"נ אפשטיין, פירוש הגאונים על סדר טהרות, ברלין תרפ"ד.	אפשטיין, פיה"ג לטהרות
י"נ אפשטיין, "ספרי זוטא פרשת פרה" (פירק' A 313/43 II), תרכ"ץ א, עמ' 78-46.	אפשטיין, תרכ"ץ
י"נ אפשטיין — ע"צ מלמד, מכילתא דר' שמעון בן יוחאי, ירושלים תשט"ו.	אפשטיין-מלמד
ארמית בבליית.	אר"ב
ארמית גלילית.	אר"ג
ארמית יהודית.	אר"י
ארמית נוצרית.	אר"נ
א' אבן-שושן, המילון החדש, ירושלים תשכ"ו-תש"ל.	א"ש, מילון חדש
J. Barth, <i>Etymologische Studien zum semitischen insbesondere zum hebräischen Lexicon</i> , Berlin 1893.	בארט ES
J. Barth, <i>Wurzeluntersuchungen zum hebräischen und aramäischen Lexicon</i> , Berlin 1901.	בארט, <i>Wurzelun.</i>
ש' באבער, מדרש תנחומא (הקדום והישן), וילנא תרמ"ג (דפו"צ, ירושלים תשכ"ד).	בובר, תנחומא
א' בן-יהודה, מילון העברית הישנה והחדשה, ירושלים — ת"א 1959-1947 (16 כרכים).	ב"י, מילון
המבוא הגדול למילון העברית וכו', ירושלים — ת"א תש"ה.	ב"י, המבוא
J. Blau, "Etymologische Untersuchungen auf Grund des Palästinischen Arabisch", <i>VT</i> 5 pp. 337-344.	בלאו, אטימולוגיה
י' בלאו, "לשון מקרא ולשון חכמים לאבא בנדויד" (א), קרית ספר מד (תשכ"ט), עמ' 35-29; "לשון מקרא ולשון חכמים לאבא בנדויד" (ב), קרית ספר מו (תשל"א), עמ' 428-424.	בלאו, בנדויד ק"ס
J. Blau, "Über homonyme und angeblich homonyme Wurzeln", <i>VT</i> 6 pp. 242-248.	בלאו, הומונימים
י' בלאו, "תיקונים מדומים בלשונות השמיות", דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרך ד (1), ירושלים תשכ"ו, עמ' 10-1.	בלאו, תיקונים מדומים
א' בנדויד, לשון מקרא ולשון חכמים (א-ב), תל-אביב תשכ"ז-תשל"א.	בנדויד
ז' בן-חיים, "הנסתרות בארמית הקדמונית", ארץ ישראל א, ירושלים תשי"א, עמ' 152-135.	בן-חיים, ארץ ישראל
ז' בן-חיים, "לענין הכרונולוגיה של הערך במילון ההיסטורי", דברי הקונגרס העולמי החמישי למדעי היהדות, ירושלים 1973, כרך ה, תדפיס עמ' 3-11.	בן חיים, כרונולוגיה
ז' בן-חיים, "מסורת השומרונים וזיקתה למסורת הלשון של מיה"מ וללשון חז"ל", לשוננו כב (תשי"ח), עמ' 245-223.	בן-חיים, לשוננו כב
ז' בן-חיים, "המסורת השומרנית והשימוש בה לחקר העברית והארמית", לשוננו יז (תשי"א), עמ' 138-133.	בן-חיים, המסורת השומרנית

קיצורי ביבליוגרפיה

- בן-חיים, ספר אסטיר ז' בן-חיים, "ספר אסטיר", תרביץ יד (תש"ג), עמ' 104-125, 174-190, תרביץ טו (תש"ד), עמ' 71-87, שם 128 (הערות ותיקונים).
- בן-חיים, עואנ"ש ז' בן-חיים, עברית וארמית נוסח שומרון א-ג(ב), ירושלים תשי"ז-תשכ"ז.
- בן-חיים, ערכי מלים ז' בן-חיים, "ערכי מלים", ספר ש' ייבין, ירושלים תש"ל, עמ' 426-439.
- בן-חיים, ספר באומגרטר Z. Ben-Hayyim, "Observations on the Hebrew and Aramaic Lexicon from Samaritan Tradition", *Festschrift W. Baumgartner*, Leiden 1967, SS. 12-24.
- בן-חיים, לעשיית המילון ז' בן-חיים, "לעשייתו של המילון ההיסטורי ללשון העברית של האקדמיה ללשון העברית", לשוננו כג (תשי"ט), עמ' 102-123.
- בן-חיים, עיונים ז' בן-חיים, "עיונים בארמית של א"י ובפיוט השומרוני", ספר היובל לח' שירמן, ירושלים תש"ל, עמ' 39-68.
- בן-חיים, תרומת מורשת ז' בן-חיים, "תרומת מורשת השומרונים לחקר תולדותיה של העברית", דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרך ג (4), ירושלים תשכ"ח, עמ' 63-71.
- בן חיים, *Studies in the Traditions Hebrew Language* Madrid-Barcelona 1954.
- בר (= ברלין) כתב-יד ברלין לספרי דברים (Acc. Or. 1928, 328), נוצל ע"י פינקלשטיין.
- בר"ר, בר"ר י' תיאודור — ח' אלבק, מדרש בראשית רבה (א-ג), ברלין תרס"ג-תרצ"ו (הדפסה שנייה, ירושלים תשכ"ה).
- בריאשר, מבוא פר"ב מ' בריאשר, "מבוא" (למשנה כ"י פארמה/ב לסדר טהרות. הוצ' "מקור"), ירושלים תשל"א, עמ' 1-20.
- בריאשר, מבוא פס מ' בריאשר, "דברי מבוא למשנה כ"י פאריס 328-329", ירושלים תשל"ג.
- בראנד, כלי החרס י' בראנד, כלי החרס בספרות התלמוד, ירושלים תשי"ג.
- ברודי, תמיד A. Brody, *Der Misña, Traktat Tamid*, Upsala 1936.
- ברוקלמן, גרונדריס C. Brockelmann, *Grundriss der vergleichenden Grammatik der Semitischen Sprachen I*, Berlin 1907 (Hildesheim 1962).
- ברוקלמן, מילון C. Brockelmann, *Lexicon Syriacum*, Hildesheim 1966. (Halle 1928 שנייה)
- ברייחא דישועה ש' שענבלום, "ברייחא דישועה", שלשה ספרים נפחים, למברג 1877 (קג"נ — ג"ש א, 213-214).
- ברילל, תה"ש A. Brüll, *Das samaritanische Targum zum Pentateuch*, Frankfurt a/m 1873-1876.
- ברלינר, רש"י א' ברלינר, רש"י על התורה, פראנקפורט א/מ תרס"ה (דפו"צ, ירושלים תשכ"ב).
- י' בארר, Comparative J. Barr, *Comparative Philology and the Text of the Old Testament*, Oxford 1968.
- גולדברג, אהלות א' גולדברג, מסכת אהלות (מהד' מדעית), ירושלים תשט"ו.
- גורדון C.H. Gordon, *Ugaritic Textbook (Glossary)*, Roma 1965.
- גורדיס, R. Gordis, "Relationship of Biblical and Rabbinic Hebrew" בספר היובל של ל' גינצבורג (כרך אנגלי), ניו-יורק 1945, עמ' 173-179.
- גושן, מבוא מ' גושן-גושטטיין, מבוא למילונאות של העברית החדשה, ירושלים — ת"א תשכ"ט.

לקסיקון הפועל

מ' גושן-גוטשטיין, המקרא בתרגום הסורי ארצישראלי, ירושלים תשל"ג.	גושן, תרגום סא"י
A. Geiger, <i>Lehrbuch zur Sprache der Mischnah</i> , Breslau 1845.	גייגר
א' גייגר, קבוצת מאמרים, ורשה תר"ע.	גייגר, קבוצת מאמרים
M. Ginsburger, <i>Pseudo</i> — מ' גינבורגר, תרגום יונתן בן עוזיאל לתורה (תרס"ג) (Hildesheim – New York 1971, דפו"צ).	גינ' (א)
M. Ginsburger, <i>Thargum</i> — מ' גינבורגר, תרגום ירושלמי לתורה (תרנ"ח) (<i>Jerusalmi zum Pentateuch</i> , Berlin 1899, דפו"צ, ירושלים תשכ"ט).	גינ' (ב)
L. Ginzberg, "Beiträge zu Lexikographie des Jüdisch-Aramäisches 1) Festschrift Adolf Schwarz, Berlin–Wien 1917, SS. 329-360; 2) <i>MGWJ</i> 38 (1934), pp. 9-33; 3) <i>Essays and Studies in the Memory of Linda R. Miller</i> , New York 1938, pp. 57-108.	גינצבורג, מסות ומחקרים
ראה קג"נ (= קטעי גניזה).	גג
א"י כץ, גנזי משנה (159 דפים של המשנה מהגניזה הקהירית מאוסף אנטונין בספרייה הלאומית בלנינגרד), ירושלים תשל"ל.	גנ"מ
J.C. Greenfield, "The Root 'GBL' in Mishnaic Hebrew and in Hymnic Literature from Qumran", <i>Revue de Qumran</i> 6 (1960), pp. 155-162.	גרינפלד, גבל
ח"י גרינפלד, "מחקרים במונחי משפט בכתובות הקבר הנבטיות", ס"ז לילון, רמת-גן תשל"ד, עמ' 64-83.	גרינפלד, מחקרים
J.C. Greenfield, " <i>Lexicographical Notes</i> " 1) <i>HUCA</i> 29 (1958), pp. 203-227. 2) <i>HUCA</i> 30 (1959), pp. 141-151.	גרינפלד, <i>HUCA</i>
ל' גינצבורג, גנזי שכטר א, ניו-יורק תרפ"ח (1928).	ג"ש, גנזי שכטר
ש' ליכרמן, דברים רבה (מהדורה מדעית), ירושלים ת"ש.	דב"ר
(= דפוס ויניצ'ה) למכילתא (מס' 15), לספרא (מס' 36), לירושלמי (מס' 45), לתלמוד בבלי (מס' 55).	ד"ו
H. Donner-W. Röllig, <i>Kannanäische und aramäische Inschriften</i> , Wiesbaden 1964.	דונר-רוליג, כתובות
M. Dietrich, "Zum mandäischen Wortschatz", <i>BiOr</i> 24 (1967), pp. 290-305.	דיטריך
ראה ניאופיטי.	דיאו-מאצ'ו
G.H. Dalman, <i>Grammatik des Jüdisch palästinischen Aramäisch</i> ² , Leipzig 1905 (Darmstadt 1960).	דלמן, דקדוק אר"י
G.H. Dalman, <i>Aramäisch-neuhebräisches Wörterbuch zu Targum Talmud und Midrasch</i> (הוצאה שנייה 1922), Frankfurt a/M 1901.	דלמן, מילון
י' שבטיאל (דמת), "מסכת סנהדרין" (מסורת התימנים בדקדוק לשון המשנה), ספר ח' ילון, ירושלים תשכ"ג, עמ' 338-359.	דמתי, סנהדרין
"מסורת התימנים בדקדוק לשון חכמים", קונטרסים לענייני הלשון העברית א, ירושלים תרצ"ה, עמ' 8-15; ב (תרצ"ט), עמ' 61-69.	דמתי, קונטרסים
מכילתא דר"י, דפוס קושטנטינה רע"ה (דפו"צ — ברלין תרפ"ה).	ד"ק

קיצורי ביבליוגראפיה

- דק"ס ר"ג רבינוביץ, דקדוקי סופרים (א-טז), מינכן תרכ"ח-תרנ"ז.
- דק"ס, גיטין מ"ש פלדבלום, דקדוקי סופרים (מסכת גיטין), ניו-יורק תשכ"ו.
- דרייבר, הומונימים R. Driver, "Hebrew Homonyms", *Festschrift W. Baumgartner*, Leiden 1967, SS. 50-64.
- ה,כ"י המבורג (1) תלמוד בבלי, כתביד המבורג 165 (19) — למס' נזיקין (צילום "מקור", ירושלים תשכ"ט).
- (2) למסכת חולין 169 (צילום "מקור", ירושלים תשל"ב).
- הופמאן, מכ דרשב"י ד"צ הופמאן, מכילתא דרשב"י (על-פי מדה"ג), פראנקפורט א/מ תרס"ה (1905).
- הורביץ, בין לשון הורביץ, בין לשון (לתולדות לשון המקרא בימי בית שני), ירושלים תשל"ב.
- הורוביץ, ספ-ב ח"ש הורוביץ, ספרי על ספר במדבר וספרי זוטא², ירושלים תשכ"ו (הוצ' ראשונה, לייפציג תרע"ז).
- היגער, אוצר מ' היגער, אוצר הברייתות, כרכים א'-י, ניו-יורק תרצ"ח-תש"ח.
- הנמן, מסורת הנמן, תורת הצורות של לשון המשנה ע"פ מסורת כ"י פרמה (דה-רוסי 138), חלק א': הפועל (עבודת דוקטור, בשכפול), ירושלים תשל"ב.
- הנמן, כ"י הספרא ג' הנמן, "למסורת הכתיב של כ"י הספרא המנוקד (כ"י ר 66)", ס"ז לילון, רמת-גן תשל"ד, עמ' 84-98.
- ה"ר, מכ דר"י ח"ש הורוביץ — י"א רבין, מכילתא דרבי ישמעאל², ירושלים תש"ך.
- הרשברג, הארג א' הרשברג, הארג ותעשית הארג, ורשה תרפ"ד.
- ואגנר M. Wagner, *Die Lexikalischen und Grammatikalischen Aramäismen im Alttestamentlichen Hebräisch*, Berlin 1966.
- ווארטסקי, מדרשים יצחק ווארטסקי, לשון המדרשים (מבוא מאת ח' רבין), ירושלים תשל"ל.
- וט (= וטיקאן) כתבי-יד.
- וט/31 לתורת כהנים (ספרא) Vat. Ebr. 31 (צילום "מקור", ירושלים תשל"ב).
- וט/32 לספרי במדבר ודברים Vat. Ebr. 32 (צילום "מקור", ירושלים תשל"ב).
- וט/133 לירוש' זרעים + מס' סוטה Vat. Ebr. 133 (צילום "מקור", ירושלים תשל"א).
- וט/30 מדרש בראשית רבה Vat. Ebr. 30 (צילום "מקור", ירושלים תשל"א).
- וט/60 מדרש בראשית רבה Vat. Ebr. 60 (צילום "מקור", ירושלים תשל"ב).
- וט/108, 109, 110, 130, 134 למסכתות שונות בבבלי (סדרה א, ירושלים תשל"ב).
- וייס, משפט לה"מ א"ה וייס, משפט לשון המשנה, וויז תרכ"ז (דפו"צ, ירושלים תשכ"ט).
- וייס, ספרא א"ה וייס, תורת כהנים, וינה תרכ"ב (1862).
- ויס, התרגום לאיוב רפאל ויס, התרגום הארמי לספר איוב (עבודת דוקטור, בשכפול), ירושלים תשל"ד.
- ויק"ר מ' מרגליות, ויקרא רבה א-ה (ע"פ כתי"י ושרידי גניזה), ירושלים תשי"ג-תש"ך (+ מבוא).
- ולדמן, האכרית N.M. Waldman, *Akkadian Loanwords and Parallels in Mishnaic Hebrew (Dissertation)*, Philadelphia, 1973.
- ז'אן-הופטייור ד'אן-הופטייור Ch. F. Jean – J. Hoftijzer, *Dictionnaire des Inscriptions sémitiques de l'ouest*, DISO Leiden 1965.

לקסיקון הפועל

דוד פרדו, חסדי דוד (פירוש לתוספתא) א-ג, ליוורנו 1776 (מהד' חדשה ל"טהרות", ירושלים תש"ל-תשל"ז).	ח"ד (=חסדי דוד)
י' אברמסקי, חזון יחזקאל (על התוספתא), וילנא תרפ"ה — ירושלים תשכ"ב. נזיקין א — ירושלים תשל"א.	ח"י (חזון יחזקאל)
נ"ה טורטשינר (טור-סיני), מלים שאולות בלשוננו, ירושלים תרצ"ח (תדפיס מ"לשוננו" בהמשכים בכרכים ח-ט).	טורטשינר, מלים שאולות
א' טל (רוזנטל), לשון התרגום לנביאים ראשונים ומעמדה בכלל ניבי הארמית, תל-אביב תשל"ה.	א' טל, לשון חנ"ר
ד' טנא, "האם תוכנו של השורש העברי ערוך", לשוננו לב (תשכ"ח), עמ' 173-207.	טנא, לשוננו
נ"ה טור-סיני (עורך) מילון בן-יהודה (כרך יא-טז), ראה ב"י.	ט"ס, מילון ב"י
נ"ה טור-סיני, ספר איוב (עם פירוש חדש), תל-אביב תשי"ד.	ט"ס, איוב
M. Jastrow, <i>A Dictionary of the Targumim, The Talmud Babli and Yerushalmi and the Midrashic Literature</i> , New York 1886-1903. (הדפסה חדשה: ניו-יורק 1950). 2 כרכים.	יאסטרוב
י' ייבין, הניקוד הבבלי ומסורת הלשון המשתקפת ממנו (עבודת דוקטור, בשכפול), ירושלים תשכ"ח.	ייבין, הניקוד הבבלי
י' ייבין, אוסף קטעי הגניזה של המשנה בניקוד בבלי (צילום "מקור"), ירושלים תשל"ד.	ייבין, קג"נ
ח' ילון, מבוא לניקוד המשנה, ירושלים תשכ"ד.	ילון, מבוא
ח' ילון, מגילות מדבר יהודה (דברי לשון), ירושלים תשכ"ז.	ילון, מגילות
ח' ילון, פרקי לשון, ירושלים תשל"א.	ילון, פרקי לשון
ח' ילון, "ערכי לשון", קונטרסים לענייני לשון, א, עמ' 78-83; ב, עמ' 12-16 (תרצ"ח). ילקוט שמעוני, דפ"ר שאלוניקי, רפ"א-רפ"ז (דפו"צ, ירושלים תשכ"ח + כ"י אוקספ', צילום באקדמיה).	ילון, קונטרסים ילקוט
ירושלמי (ראה ד"ו וראה כתי"י).	ירי
ר' ירון, המשפט של מסמכי יב, ירושלים תשכ"ב.	ירון, המשפט
כתב-יד, כתב-יד.	כ"י, כתי"י
כ"י אוקספורד למכילתא, מכילתא דרבי ישמעאל, Oxford, Mechilta, Ms. der Bodleiana (Or. 24).	כ"י א
(ראה ה = המבורג).	כ"י ה
כ"י וינה Heb. 20 לתוספתא (ראה ליברמן, ועל-פי צילומים באקדמיה).	כ"י ו
כ"י ירושלים למשנה Heb. 4° 1336 (צילום "מקור", ירושלים תשל"ל, מבוא מאת ש' מורג).	כ"י ירושלים
כ"י לונדון לספרי (המוזיאון הבריטי) Margoliouth 341, Add 16,406 כ"י לונדון לתוספתא (המוזיאון הבריטי) Margoliouth 76, Add 27,296 כ"י ליידין לירושלמי Cod. scol 3 (מהד' צילום, הוצ' קדם, ירושלים תשל"א, מבוא מאת ש' ליברמן).	כ"ל

קיצורי ביבליוגרפיה

- כ"מ כ"י מינכן למכילחא, מכילחא דרבי ישמעאל, כ"י מינכן 117
Mechilta, Ms. der Staatsbibliothek München.
- כ"י מינכן לבבלי, תלמוד בבלי, כתביד מינכן 95 (צילום, ירושלים תשל"א — ע"פ הוצ' שטארק, לייזן תרע"ב).
- כ"י ערפורט לתוספתא N. 11, V. 12 (ראה צוקר' וח"ג אצל ליברמן, צילומים באקדמיה).
- כ"י פרמה 138 למשנה (מהד' צילום — ירושלים 1970) — Mischna Codex Parma (De Rossi 138).
- כ"י פרב/כ למשנה (לסדר טהרות, דה-רוסי 497) (צילום "מקור", ירושלים תשל"א, מבוא מאת מ' בראשר).
- כ"י פרמה 139 לספרא (צילומים באקדמיה).
- כ"י פירנצה למסכתות מתלמוד בבלי (צילום "מקור" א-ג, ירושלים תשל"ב).
- כ"י קאופמן למשנה (מהד' צילום, ירושלים תשכ"ח) Ausgabe des Mischnacodex, (Kaufmann (A 50) Haag 1929.
- כ"י רומי לספרא, א"א פינקלשטיין, ספרא תורת כהנים (צילום כ"י רומי, אססמאני 66), ניריורק תשי"ז, בצירוף מבוא.
- לגרד P. de Lagarde, *Hagiographa Chaldaic*, Leipzig 1873 (הדפסה חדשה: 1967 Osnabrüde).
- לו מתניתא דתלמודא דבני מערבא (כ"י של המשנה) W.H. Lowe, Cambridge 1883
- לוי, מילון J. Levy, *Wörterbuch über die Talmudim und Midraschim*, Leipzig 1876-1889
Berlin und Wien 1924, (הוצאות נוספות: 1963 Darmstadt).
- לוי, תרגומים J. Levy, *Chaldaisches Wörterbuch über die Targumim I-II*, Leipzig 1867-1868.
- לויטע', מכיל' י"ב לויטערבך, J.Z. Lauterbach, *Mekilta de-Rabbi Is'hmael*, Philadelphia 1934-1935.
- ל"ח לשון חכמים.
- לח"א לשון חכמים א' (תנאים).
- לח"ב לשון חכמים ב' (אמוראים).
- ליברמן, אשכולות ש' ליברמן, "עשר מלין", אשכולות ג, ירושלים תשי"ט, עמ' 73-89.
- ליברמן, הירושלמי כפשוטו ש' ליברמן, הירושלמי כפשוטו א (שבת, עירובין, פסחים), ירושלים תרצ"ה.
- ליברמן, יוונית ליברמן, יוונית ויוונית בארץ-ישראל (מתורגם), ירושלים תשכ"ג.
- ליברמן, ס"ז ש' ליברמן, ספרי זוטא (מדרשה של לוד), ניריורק תשכ"ח.
- ליברמן, על הירושלמי, ירושלים תרפ"ט.
- ליברמן, קלט ש' ליברמן, "קלט-קילוסין", עלי עי"ן (מנחת דברים לש"ז שוקן), ירושלים תש"ח-תשי"ב, עמ' 75-81.
- ליברמן, תוס' ש' ליברמן, תוספתא (על-פי כ"י וינה), זרעים-מועד-נשים, ניריורק תשט"ו — תשל"ג.

לקסיקון הפועל

ליברמן, תוס"ר	ש' ליברמן, תוספת ראשונים א-ד, ירושלים תרצ"ו-תרצ"ט.
ליברמן, תכ"פ	ש' ליברמן, תוספתא כפשוטה, זרעים-נשים, כרכים א-ה, ניו-יורק תשט"ו-תשל"ג.
ליברמן, ק"ס יד	(1) "תוספות הערוך השלם לש' קרויס", קרית ספר יד, עמ' 218-228. (2) "ספרי דברים מהד' פינקלשטיין", קרית ספר יד, עמ' 375-392.
לידל-סקוט	H.G. Liddel – R. Scott, <i>Greek-English Lexicon</i> , Oxford, 1966 E.A. Bailer, Supplement 1968
ליכטנשטיין, תענית	צ' ליכטנשטיין (אבנרי), מגילת תענית, ירושלים תשל"ג (הדפסה שלישית מ- (HUCA 8-9, 1931/2.
לעף, פלורה	L. Löw, <i>Die Flora der Juden</i> (4 Bde), Wien Leipzig 1926-1934
מאנס	S. Mannes, <i>Über den Einfluss des Aramäischen auf den Wortschatz der Mischna</i> , Berlin 1899 (Teil I א-מ)
מאפס	J. Muffs, <i>Studies in the Aramaic Legal Papyri from Elephantine</i> , Leiden 1969.
מא"ש	(1) מ' איש שלום, ספרא דבי רב, ברעסלוי, תרע"ה (דפו"צ, ירושלים תשכ"ז). (2) מ' איש שלום, ספרי דבי רב, וינה תרכ"ד (1864). (3) מ' איש שלום, ברייתא דמלאכת המשכן, וינה תרס"ח (ראה קג"ג, גנוי שכתר א, עמ' 377-388).
מ"ב	מנחת ביכורים (פירוש לתוספתא).
מגילה חיצונית	נ' אביגד – י' ידן, מגילה חיצונית לבראשית, ירושלים תשי"ז. ראה גם פיצמאיר.
מדה"ג	(1) מ' מרגליות, מדרש הגדול (בראשית-שמות), ירושלים תש"ז-תשט"ז. (2) נ"א רבינוביץ, מדרש הגדול לס' ויקרא, ניו-יורק תר"צ. (3) צ"מ רבינוביץ, מדרש הגדול (במדבר), ירושלים תשכ"ז. (4) ש' פיש, מדרש הגדול לס' דברים, ירושלים תשל"ג.
מורג, העברית	ש' מורג, העברית שבפי יהודי תימן, ירושלים תשכ"ג.
מורג, אר"ב	ש' מורג, "הארמית הבבלית במסורת תימן – הפועל השלם", ספר ח' ילון, ירושלים תשכ"ג, עמ' 182-220.
מורג, מבוא	ש' מורג, "דברי מבוא למשנה נזיקין קדשים טהרות, כ"י בניקוד מסורת תימן" (צילום "מקור", ירושלים תשל"ל, עמ' 1-8).
מורג, מסורת העדות	ש' מורג, "למחקר מסורת העדות בלשון חכמים", תרביץ כו (תשי"ז), עמ' 4-16.
מורג, פֶּעַל ונתפֶּעַל	ש' מורג, "בניין פֶּעַל ובניין נתפֶּעַל (לביורון של צורות במסורת לשון חכמים)", תרביץ כו (תשי"ז), עמ' 349-356.
מורשת, לשון הברייתות	מ' מורשת, "ללשונן של הברייתות העברית בבבלי ובירושלמי" (1) "הברייתות העברית בבבלי אינן לשון חכמים א'", ס"ז לילון, רמ"ג תשל"ד, עמ' 275-314.
מורשת, ערכי א	(2) "פעלים חדשים ומחודשים בברייתות העברית בבבלי", ערכי המילון החדש, כרך א, רמת-גן תשל"ב, עמ' 117-162.
מורשת, ערכי ב	(3) "נוספות ללשונן של הברייתות וכו'", ערכי המילון, ב, רמת-גן תשל"ד, עמ' 31-73.
מורשת, בראילן יא	מ' מורשת, "ללשונה של משנת ר' אליעזר או 'מדרש דל"ב מידות' שנתון בראילן יא (תשל"ג), עמ' 183-223.

קיצורי ביבליוגרפיה

מורשת, בראילן יג מ' מורשת "הפעיל ללא הבדל מן הקל כלשון חז"ל", שנתון בראילן יג (תשל"ו), עמ' 281-249.

מורשת, ספר קוטשר מ' מורשת, "הבניין נופעל בעברית הבתר-מקראית", מחקרים בעברית ובלשונות שמיות, (לזכרו של י' קוטשר), רמת-גן 1980, עמ' 139-126.

מילון מנדאי E.S. Drower – R. Macuch, *A Mandaic Dictionary*, Oxford 1963

מירקין, קג"ג ר' מירקין, "שני קטעי משנה מן הגניזה", ס"ז לילון, רמת-גן תשל"ד, עמ' 384-371.

מי"ר משניות ירושלמי.

מלטער, תענית ד' מלטער, מסכת תענית מן תלמוד בבלי (על-פי 24 כתבי-יד), ניר-יורק תר"ץ.

מלמד, מדרשי הלכה ע"צ מלמד, מדרשי ההלכה של התנאים בתלמוד הבבלי, ירושלים תש"ג.

מלמד, מכ ד"ק ע"צ מלמד, "מכיל' דפוס קושטא ודפוס וינצ'א", תרביץ ו (תרצ"ה), עמ' 509-498.

מלמד, גג שביע' ע"צ מלמד, "מסכת שביעית על-פי כתבי-יד וקג"ג", ס"ז לילון, רמן גן תשל"ד, עמ' 417-385.

מרגליות ראה ויק"ר, וראה מדה"ג.

מרגליות, ספר ייבין א' מרגליות, "היחסים שבין הארמית התלמודית לבין העברית התלמודית", ספר ש' ייבין, ירושלים תשל"ל, עמ' 459-440.

מרגליות, שפת הדיבור א' מרגליות, "לשאלת שפת הדיבור בזמן בית שני ובתקופת המשנה והתלמוד", לשוננו כג (תשי"ט), עמ' 54-49.

מרכס-אברמסון, ע"ז א' מרכס-ש' אברמסון, מסכת עבודה זרה (כ"י ביהמ"ד לרבנים), ניר-יורק תשי"ז.

מש"ב משניות הבבלי.

משנת ר"א ה"ג נעלאו, משנת רבי אליעזר (או מדרש דל"ב מידות), ניר-יורק תרצ"ד.

מ"ת ד"צ הופמאן, מדרש תנאים (על ספר דברים), ברלין תרס"ה.

ניאופיטי תרגום א"י לתורה (ירושלמי), כ"י וטיקאן (ניאופיטי 1), דפוס "מקור", ירושלים תשל"א.

A. Diez Macho, *Neophyti I, Targum Palestinense MS Vaticana*, Madrid-Barcelona 1968-1974.

Th. Nöldeke, *Mandaic Grammar*, Halle 1875.

Th. Nöldeke, *Neue Beiträge zur semitischen Sprachwissenschaft*, Strassburg 1910.

הנצי"ב נ"צ יהודה ברלין, עמק הנצי"ב (על ספרי במדבר-דברים), ירושלים תשי"ט.

נתינה לגר נ' אדלר, נתינה לגר (על תרג' אונקלוס), דפוס ירושלים תשכ"ח.

סגל, דקדוק מ"צ סגל, דקדוק לשון המשנה, תל-אביב תרצ"ו.

סגל, בן-סירא מ"צ סגל, ספר בן-סירא השלם, ירושלים תשי"ג.

סדר עז"ר ב' רטנר, מדרש סדר עולם רבה, וילנה תרנ"ד-תרנ"ז (דפוס, ניר-יורק תשכ"ו).

סוקולוף, העברית מ' סוקולוף, "העברית של בראשית רבה לפי כ"י ואטיקן 30", לשוננו לג (בהמשכים).

סוקולוף, ב"ר גניזה מ' סוקולוף, שרידי כתבי-יד ופלימפטטים של בראשית רבה מן הגניזה וכו' (עבודת דוקטור, בשכפול), ירושלים תשל"א.

סוקולוף, ת"ק לאיוב M. Sokoloff, *The Targum to Job from Qumran Cave XI*, Ramat-Gan 1974.

לקסיקון הפועל

ספר השורשים.	סה"ש
(1 ספרי זוטא 2) ספר זיכרון.	ס"ז
נ' סְלוּשֵׁן, אוצר הכתובות הפניקיות, תל-אביב תש"ב.	סלושן
ז' בן-חיים (עורך). ספר המקורות של המילון ההיסטורי א (החטיבה שמחוץ למקרא), ירושלים תשכ"ג (בשכפול).	ספר המקורות
ל' גולדשמידט, ספר יצירה L. Goldschmidt, <i>Das Buch der Schöpfung</i> , Frankfurt a/M, 1894.	ספר יצירה
עברית של לשון חכמים א (התנאים = 1) במסורת ארץ ישראל (= א) במסורת בבל (= ב).	ע1א, ע1ב
עברית לשון חכמים ב (האמוראים = 2), במסורת ארץ ישראל (= א), במסורת בבל (= ב).	ע2א, ע2ב
ח' יהודה קאהוט, ספר ערוך השלם, וינה 1878-1892, 8 כרכים. הדפסה חדשה: ניריורק תשט"ו.	עח"ש
עברית וארמית נוסח שומרן (ראה ז' בן-חיים).	עואנ"ש
(1 עברית עתיקה; 2) גיורת הכפולים.	ע"ע
W. von Soden, <i>Akkadisches Handwörterbuch (A-P)</i> , Wiesbaden 1965-1969.	פון סודן
א' פורת, לשון חכמים לפי מסורות בבליות שבכ"י ישנים, ירושלים תרצ"ח.	פורת
מ"ב לוי, אוצר הגאונים (הפירושים), ירושלים תר"ץ ואילך.	פיה"ג (= פירוש הגאונים)
ראה אפשטיין, פיה"ג.	פיה"ג לטהרות
Payne R. Smith, <i>A Compendious Syriac Dictionary</i> , Oxford 1903.	פיין סמית/הק' (=הקצר)
Payne R. Smith; <i>Thesaurus Syriacus</i> (2 vols.), Oxford 1879-1901.	פיין סמית/הש' (= השלם)
א"א פינקלשטיין, ספרי על ספר דברים, ברלין ת"ש (דפוס — ניריורק תשכ"ט).	פינקל' ספ-ד
ראה כ"ר.	פינקל', ספרא כ"ר
L. Finkelstein, "Mekilta and its Texts", <i>PAAJR</i> V (1933-1934), pp. 3-54.	פינקל', כתי"י מב
L. Finkelstein, "Prolegomena to an Edition of the Sifre on Deuteronomy", <i>PAAJR</i> III 1931/2, pp. 3-42.	פינקל', כתי"י ספ-ד
א"א פינקלשטיין, "הערות ותיקוני נוסח בתורת כהנים", ספר ל' גינצבורג (הכרך העברי), ניריורק תש"ו, עמ' שה-שכב.	פינקל', תיקוני תר"כ
J. A. Fitzmyer, <i>The Genesis Apocryphon of Qumran, Cave 1</i> , Rome 1966.	פיצמאייר
י' פליקס, החקלאות בא"י בתקופת המשנה והתלמוד, ירושלים — ת"א 1963.	פליקס, החקלאות
י' פליקס, כלאי זרעים והרכבה (מסכת כלאים א-ב למשנה, תוספ' ובבלי), תל-אביב תשכ"ז.	פליקס, כלאי זרעים
כ"י פאריס למשנה (ראה מ' בר-אשר).	פס
ד' מנדלבוים, פסיקתא דרב כהנא א-ב (ע"פ כתי"י ושרידי גניזה), ניריורק תשכ"ב.	פסיק' דר"כ
.Perles, "Lexikalisches Allerlei" <i>MGWJ</i> 76 (1932), SS. 285-299.	פרלס

קיצורי ביבליוגרפיה

- פרנקל, דרכי המשנה ז' פרנקל, דרכי המשנה, ורשה תרפ"ג.
- פרנקל, AF S. Fraenkel, *Die aramäischen Fremdwörter im Arabischen*, Leiden 1886.
- צונץ, הדרשות י"ל צונץ, הדרשות בישראל והשתלשלותן ההיסטורית (נערך והושלם בידי ח' אלבק), ירושלים תש"ז.
- צוק, צוקרמנדל מ"ש צוקרמנדל, תוספתא (על-פי כ"י ערפורט ווינה), ירושלים תשכ"ג (הדפסה שלישית).
- צימרן H. Zimmern, *Akkadische Fremdwörter als Beweis für babylonischen Kultureinfluss*, Leipzig 1915-1917.
- צרפתי, עיונים גב"ע צרפתי, "עיונים בסמנטיקה של לשון חז"ל ובדרשותיהם", לשוננו כט (תשכ"ה), עמ' 238-244, לשוננו ל (תשכ"ו), עמ' 29-40.
- צרפתי, ס' קוטלר גב"ע צרפתי, "הכתובות העבריות מימי הבית הראשון", ספר היובל לקוטלר, ת"א תשל"ו, עמ' 104-122.
- צרפתי, שמחות גב"ע צרפתי, "מסכת שמחות" (מהד' זלוטניק, ניקד י' קוטשר, 1966), לשוננו לא, עמ' 150-159.
- צרפתי, סמנטיקה גב"ע צרפתי, סמנטיקה עברית, ירושלים תשל"ח.
- קאהלה, גניזה P. Kahle, *The Cairo Geniza*², Oxford 1959.
- קאהלה, שרידי תרא"י פ' קאהלה, שרידי תרגום א"י, P. Kahle, *Masoreten des Westens I/II*, Hildesheim 1967 (דפוס צ"מ-1927, Stuttgart).
- קאוטש, הארמית E. Kautzsch, *Die Aramäer im Alten Testament*, (I Lexikalischen teil), Halle 1902.
- קאולי, יב A. Cowley, *Aramaic Papyri of the Fifth Century B.C.*, Osnabruck 1967 (דפוס צ"מ-1923).
- קאולי, אוצר הפיוטים A.E. Cowley, *The Samaritan Liturgy*, Oxford 1909.
- קאופמן ס' S.A. Kaufman, *The Akkadian Influence on Aramaic and the Development of Aramaic Dialects (dissertation) Yale University 1970*. (שיבתחיים הופיעה כספר, Chicago 1974).
- קג"ג קטעי גניזה.
- קג"ג למכילתא, קטעים שונים מאוסף טיילור-שכטר, אנטונין ועוד (על-פי צילומים באקדמיה — ראה פירוטם בספר המקורות).
- קג"ג למכילתא דרשב"י, ש"ז שכטר 443-445 (1904), *JQR XVI*.
- קג"ג א"א פינקלשטיין, מחקרים לזכרון ע' קאוטש, ניר-יוק תרצ"ו, עמ' קב-קכד.
- קג"ג למכיל' דברים, י"ג אפשטיין, "מפרשת ראה", מאמרים לזיכרון ר' צ"פ חיות, וינה תרצ"ג, עמ' ס-עה.
- קג"ג ש"ז שכטר, לפר' ראה יא, לב — יב, ה'ו, תפארת ישראל (ספר היובל לי' לוי), ברעסלוי תרע"א, עמ' 187-192.
- קג"ג ש"ז שכטר, 695-699; 446-452 (1904), *JQR XVI*.
- קג"ג לספרא, קטעים מאוסף טיילור-שכטר, אנטונין, ENA ועוד (על-פי צילומים באקדמיה — ראה פירוטם בספר המקורות).
- קג"ג לספרי זוטא, ש"ז שכטר, 657-663 (1894), *JQR VI* (= הורובין, עמ' 330-334). ראה בעיקר אפשטיין, תרביץ (לעיל).

לקסיקון הפועל

	קג"נ	לתוספתא, על-פי ח"ג במהדורת ש' ליברמן. וכן צילומים באקדמיה. וראה גם אלוני, ייבין, גנ"מ, מירקין – קג"נ למשנה ועוד.
קדרי, מגילת אנטיוכוס	מ"צ קדרי, "מגילת אנטיוכוס הארמית", ספר בראילן א, עמ' 81-105, ספר בראילן ב, עמ' 178-214.	
קדרי, מחקר ת"א	מ"צ קדרי, "מחקר תרגום אונקלוס בימינו: מעמד המחקר", המקרא ותולדות ישראל, ת"א 1972.	
קדרי, פרשיות	מ"צ קדרי, פרשיות בתחביר לשון המקרא, רמת-גן תשל"ו.	
קוטשר, מגי"ש	י' קוטשר, הלשון והרקע הלשוני של מגילת ישעיהו השלמה ממגילות ים המלח, ירושלים תשי"ט.	
קוטשר, מלים	י' קוטשר, מלים ותולדותיהן, ירושלים תשכ"א.	
קוטשר, איגרות	י' קוטשר, "לשונן של האיגרות העבריות והארמיות של ברכוסבה ובני דורו" (א) האיגרות הארמיות, לשוננו כה (תשכ"א), עמ' 117-135. (ב) האיגרות העבריות, לשוננו כו (תשכ"ב), עמ' 7-23.	
קוטשר, ארמית	י' קוטשר, הערך "ארמית", אנציק' מקראית א, ירושלים תשט"ו, עמ' 584-593. האנציק' העברית ה, ירושלים – ת"א תשט"ז, עמ' 959-969.	
קוטשר, Aramaic	E.Y. Kutscher, "Aramaic", <i>Current Trends in Linguistics</i> ⁶ , Mouton, The Hague 1970, pp. 347-412.	
קוטשר, ארמית השומר'	י' קוטשר, "הארמית של השומרונים" (על ספרו של בן-חיים, עואנ"ש), תרביץ לו (תשכ"ח), עמ' 397-419.	
קוטשר, דקדוק אר"ב	י' קוטשר, "מחקר דקדוק הארמית של התלמוד הבבלי" (על ספר הדקדוק ליי"נ אפשטיין), לשוננו כו (תשכ"ב), עמ' 149-183.	
קוטשר, דקדוק ל"ח	י' קוטשר, "מחקרים בדקדוק לשון חז"ל" (לפי כ"י קאופמן), ספר בראילן, קובץ העשור ב, תשכ"ט, עמ' 51-77.	
קוטשר, הבבואה	י' קוטשר, "הבבואה של הארמית בעברית", תרביץ לג (תשכ"ד), עמ' 118-130.	
קוטשר, לשון חז"ל	י' קוטשר, 1) "לשון חז"ל", ספר חנוך ילון, ירושלים תשכ"ג, עמ' 246-280. 2) "Mishnaic Hebrew", <i>Encyclopaedia Judaica</i> , vol. 16 (1971), pp. 1590-1607 3) האנציקלופדיה העברית, כרך כו (תשל"ד), עמ' 645-648.	
קוטשר, מחקרים	י' קוטשר, מחקרים בארמית הגלילית (תדפיס מתרביץ, שנה כא-כג), ירושלים תשי"ב.	
קוטשר, מצב המחקר	י' קוטשר, "מצב המחקר של לשון חז"ל (בעיקר במילונות) ותפקידיו", ערכי המילון החדש לספרות חז"ל, כרך א, רמת-גן תשל"ב, עמ' 3-28.	
קוטשר, מילונות	י' קוטשר, "מבעיות המילונות של חז"ל וכיו", ערכי א, רמת-גן תשל"ב, עמ' 29-105.	
קוטשר, ספר באומגרטנר	E.Y. Kutscher, "Mittelhebraisch und jüdisch-Aramäisch im neuen Kohler-Baumgartner, Hebräische Worforschung", <i>Festschrift W. Baumgartner</i> , Leiden 1967, SS. 158-175.	
קוטשר, מחניים	י' קוטשר, "השפעת היוונית על הלשון העברית", מחניים קיב (תשכ"ז), עמ' נד-נו.	
קוטשר, תנועות u, i	י' קוטשר, "ביצוע תנועות u, i בתעתיקי העברית המקראית בארמית הגלילית ובלשון חז"ל", ספר דה-פריז, ירושלים תשכ"ט, עמ' 218-251.	u, i

קיצורי ביבליוגרפיה

- E.Y. Kutscher, "The Language of the Genesis Apocryphon" *Scripta Hierosolymitana* 4, Jerusalem 1958, pp. 1-35. **קוטשר, Scripta**
- י' קוטשר, "אמד, עמד, עמדה", לשוננו י (תש"א), עמ' 295-299. **קוטשר, אמד/עמד**
- י' קוטשר, "כתובות ירושלים מימי הבית הראשון", ספר ירושלים, תשט"ז, עמ' 169-175. "הכתובות העברית והארמית של ירושלים בימי הבית השני", שם, עמ' 349-357. **קוטשר, כתובות**
- י' קוטשר, "למונחי שטרות בתלמוד ובספרות הגאונים", תרביץ יז (תש"ו), עמ' 125-127. תרביץ יט (תש"ח), עמ' 53-58, 125-128. **קוטשר, מונחי שטרות**
- י' קוטשר, "קטעי גניזה למכילתא דר' ישמעאל — אבות טקסטים", לשוננו לב (תשכ"ח), עמ' 103-116. **קוטשר, קג"נ למכיל'**
- י' קומלוש, המקרא באור התרגום, תל-אביב תשל"ג. **קומלוש, המקרא**
- י' קומלוש, "כ"י ניאופיטי 1 לבראשית, מהד' 1968", קריית ספר מז (תשל"ב), עמ' 84-88. **קומלוש, על ניאופיטי**
- ח"י קאסובסקי, אוצר לשון המשנה², ירושלים תשט"ז (4 כרכים) — מהדורה מתוקנת. הוצאה ראשונה, פרנקפורט א"מ תרפ"ז. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- ח"י קאסובסקי, אוצר לשון התוספתא (ע"פ הוצ' צוקרמנדל), ירושלים תרצ"ג-תשכ"א (6 כרכים). **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- ב' קאסובסקי, אוצר לשון התנאים (למכילתא דר' ישמעאל, ע"פ דפ' וינציא ש"ה), ירושלים תשכ"ה-תשכ"ו. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- ב' קאסובסקי, אוצר לשון התנאים (לספרי במדבר-דברים), 5 כרכים, ירושלים תשל"א-תשל"ה. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- ח"י קאסובסקי, אוצר לשון התלמוד (על תלמוד בבלי), ירושלים תשי"ט-תשל"ה (בינתיים 32 כרכים, עד סוף אות צ'). **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- ח"י קאסובסקי, אוצר התרגום (קונקורדנציה לתרגום אונקלוס), ירושלים ת"ש. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- "קונקורדנציה מיכאנוגרפית לספרות התנאית" (על-פי כתב-יד בסיסיים), הוצ' האקדמיה ללשון העברית, ירושלים תשל"ד. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- ספר בן-סירא (המקור, קונקורדנציה וניתוח אוצר המלים), האקדמיה ללשון העברית והיכל הספר, ירושלים תשל"ג. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- K.G. Kuhn, *Konkordanz zu den Qumran Texten*, Göttingen 1960, Nachträge zur Revue de Qumran 14 (1963), 163-234. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- ש' מאנדלקרן, קונקורדנציה לתנ"ך, ליפסיה תרנ"ה (מהד' רביעית, בעריכת מ' גוטשטיין, ירושלים-ת"א תשי"ט). **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- E.G. Kraeling, *The Brooklyn Museum Aramaic Papyri* (New Documents of the 5th Century B.C.), New Haven 1953. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- קריית ספר. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- ראב"ד, פירוש לספרא (במהד' א"ה וייס — ראה וייס). **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**
- רבין, ארץ ישראל ט' ח' רבין, "השפעל בעברית ובארמית (מהותו ומוצאו)", ארץ ישראל כרך ט (ספר אולברייט), ירושלים תשכ"ט, עמ' 148-158. **קאסובסקי, קונקורד' (=קונקורדנציה)**

לקסיקון הפועל

ח' רבין, הערכים "מלים בודדות", "מלים זרות", אנציק' מקראית ד, ירושלים תשכ"ג, עמ' 1066-1070; 1070-1080.	רבין, מלים זרות
H. Rabin, "The Historical Background of Qumran Hebrew", <i>Scripta Hierosolymitana</i> IV, Jerusalem 1958, pp. 144-161.	רבין, <i>Scripta</i>
רבנו הלל, ספרא, ירושלים תשכ"א (פירוש).	רבנו הלל
רבנו הלל, ספרי במדבר-דברים, ירושלים תש"ח (פירוש).	
ח' רוון, העברית שלנו, תל-אביב תשט"ז.	רוון, העברית שלנו
F. Rosenthal, <i>Die aramäische Forschung seit Th. Nöldeke's Veröffentlichungen</i> , Leiden 1939 (הוצאה שנייה 1964)	רוונטל, מחקר הארמית (<i>Forschung</i>)
רבנו חננאל.	ח"ח
ב' רטנר, אהבת ציון וירושלים, וילנא תרס"ו-תרע"ג (דפו"צ, ירושלים תשכ"ז).	רטנר, אהצ"ו
ד' רידר, (התרגום הארמי המכונה) תרגום יונתן בן-עוזיאל על התורה (העתק מכ"י לונדון British Museum 27031), ירושלים 1974.	רידר, תר"י
רבנו משה בן מימון (פירושו למשנה).	הר"מ
K.H. Rengstorf, <i>Die Tosefta (Seder VI: Toharot)</i> Stuttgart 1967.	רנגסטורף, תוס'
רבנו עובדיה מברטנורה (פירוש למשניות).	רע"ב
ר' שמשון משאנץ (פירוש למשנה).	ר"ש
F. Schulthess, <i>Grammatik des palästinischen Aramäisch</i> , אר"י, שולטהס, דרדוק אר"י (Leipzig 1950 — הוצ' שנייה — Darmstadt 1965)	שולטהס, דרדוק
F. Schulthess, <i>Homonyme Wurzeln im Syrischen</i> , Berlin 1900.	שולטהס, הומונימים
F. Schulthess, <i>Lexicon syropalestinum</i> , Berlin 1903.	שולטהס, מילון
S. Stein, <i>Das Verbum der Mischnasprache</i> , Berlin 1888.	שטיין
H.L. Strack, <i>Einleitung im Talmud und Midraš</i> ⁵ , München 1921.	שטראק
שם עצם.	ש"ע
ש' שפייער, "היחסים שבין הערך לתרגום ירושלמי (ניאופיטי 1)", לשוננו לא (תשכ"ז), עמ' 23-32, 189-198, לשוננו לד (תשל"ל), עמ' 172-179.	שפייער
A. Sperber, <i>The Bible in Aramaic</i> , Vol. I-IV (a), Leiden 1959-1968.	שפ/שפדבר
ש' שרביט, נוסחאותיה ולשונה של מסכת אבות (עבודת דוקטור), רמת-גן תשל"ו.	שרביט, אבות
ל' גינצבורג, שרידי הירושלמי (מן הגניזה), ניו-יורק תרס"ט (1909).	שרי"ר
שם תואר.	ש"ת
התרגום השומרוני לתורה (ראה ברילל).	תה"ש
תוספתא מסכת סוטה על-פי כ"י וינה וכ"י צרפוט (בסיוע המחשב האלקטרוני), בוסטון תשל"ל (בעריכת ד' סרנה, סקטברג ועוד).	תוס', בוסטון
ש' קרויס, תוספות הערך השלם, וינה 1937 (הדפסה חדשה ניו-יורק תשט"ו).	תוס' עה"ש
תוספת ראשונים (ראה ליברמן).	תוס"ר
תוספות יום-טוב (למשניות).	תיר"ט
תוספתא כפשוטה (ראה ליברמן).	תכ"פ

מדרש תנחומא, דפ"צ ירושלים תשכ"ה (ראה גם בזכור). תנחומא
 J.P.M. van der Plog, O.P. and A.S. van — הרגום קומראן לאיוב (וראה גם סוקולוף) ת"ק
 der Woude, *Le targum de Job de la Gratte XI de Qumran*, Leiden 1971.

סימנים בלועזית (ספרים וכתבי עת)

- AF* Aramäischen Fremdwörter (ראה פרנקל).
AHw Akkadisches Handwörterbuch (ראה פון סדן).
BASOR Bulletin of the American Schools of Oriental Research.
BDB F. Brown — S.R. Driver — C.A. Briggs, *A Hebrew English Lexicon of the O.T.*, Oxford 1907 (1962).
BH Biblia Hebraica, ed. R. Kittel, P. Kahle, Stuttgart 1937.
BiOr Bibliotheca Orientalis.
BL H. Bauer — P. Leander, *Historische Grammatik der Hebraischen Sprache*, Halle 1922 (Hildesheim 1965 — הוצ' אחרונה).
CAD The Assirian Dictionary (A-K), Chicago 1958-1968.
DiSO ראה ז'אן-הופטייזר.
ES Etymologische Studien (ראה בארט).
GB W. Gesenius' — F. Buhl, *Handwörterbuch über das alte Testament*, Leipzig 1895 (ed. II — 1927).
 GK W. Gesenius' — E. Kautzch, *Hebrew Grammar*, Oxford 1910, (הוצ' אחרונה 1957).
HUCA Hebrew Union College Anual.
JAOS Journal of the American Oriental Society.
JJLG Jahrbuch der Jüdisch-Literarischen Gesellschaft.
JSS Journal of Semitic Studies.
JQR The Jewish Quarterly Review.
KBL L. Koehler — W. Baumgartner, *Lexicon in Veteris Testamenti libros²*, Leiden 1958.
KBL³ קה"ב החדש, מהד' שלישית, בהשתתפות הרטמן וקוטשר, כךך א, ערכים א-טבח, הופיע כ -
 Hebräisches und aramäisches Lexikon zum A.T., Leiden 1967.
Kuhn (ראה קונקורדנציה למגילות).
Lane E.W. Lane, *An Arabic-English Lexicon*, New-York 1863.
MdW Masoreten des Westens (ראה קאהלה).
MGWJ Monatschrift fü Geschichte und Wissenschaft des Judentums.
NB Neue Beiträge (ראה נלדקה).
OLZ Orientalistische Literaturzeitung.
Or. Orientalia.
PAAJR Proceedings of the American Academy for Jewish Research.
REJ Revue des E'tudes Juives.
RQ Revue de Qumran.
VT Vetus Testamentum.
ZAW Zeitschrift für die altestamentliche Wissenschaft.
ZDMG Zeitschrift der Deutschen Morgenlandischen Gesellschaft.